

ความสำคัญของภาษาอังกฤษในประชาคมอาเซียน

พระมหาสมัคร มหาวีโร¹

ความนำ

นับตั้งแต่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน ได้ร่วมมือจัดตั้งกรอบอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) โดยการริเริ่มและรวมตัวกันของประเทศสมาชิก 5 ประเทศในช่วงระยะเริ่มต้น คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย โดยการจัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อ วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ต่อมาได้เปิดรับสมาชิกใหม่จากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มเติม ตามลำดับได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2540 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2540 และราชอาณาจักรกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 จึงได้มีการพัฒนาร่วมมือดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับ จนรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปัจจุบัน

ประชาคมอาเซียน ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มเกิดการก้าวร้าวมากขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น ในการรวมตัวกันและก่อตั้งเป็นประชาคมอาเซียนนี้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สามารถทำให้ชาวอาเซียนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเข้าใจซึ่งกันและกัน คือภาษาอังกฤษ ซึ่งกำหนดเป็นภาษากลางของชาวอาเซียน ในบทความนี้ จะนำเสนอเรื่องความสำคัญของภาษาอังกฤษในประชาคมอาเซียนภายใต้บริบทต่างๆ คือ กรอบเป้าหมายและพันธกิจของประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย ภาษาของชาวอาเซียน และความสำคัญของภาษาอังกฤษในอาเซียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กรอบเป้าหมายและพันธกิจของประชาคมอาเซียน

เป็นที่ทราบกันว่า ความร่วมมือในกรอบอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี 2510 และได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาเป็นลำดับทั้งในด้านการกระชับความสัมพันธ์ทางการเมืองและความมั่นคงที่ได้กำหนดให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความเป็นกลาง ในด้านความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และในด้านการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ที่ได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีและเขตการลงทุนเสรี เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการค้า การลงทุน และการบริการระหว่างกัน จนกระทั่งในปัจจุบัน อาเซียนได้ก้าวไปข้างหน้า โดยได้กำหนดให้มีการปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ที่ทำให้อาเซียนมีฐานะเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล ที่มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ของผู้นำอาเซียนในการมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีกฎกติกาในการทำงาน และมีความสามารถในการแข่งขันสูง รวมทั้งได้ตั้งเป้าหมายสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ร่วมกันอย่างเป็นทางการในปี 2558

¹ ศน.บ.,M.A., อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

แต่ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัตสูง การเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ รวมถึง การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้อาเซียนซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม ไทย เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา จำเป็นต้อง รวมตัวกันให้เหนียวแน่น เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง ลดการพึ่งพาเศรษฐกิจโลก และเพิ่มความสามารถ การแข่งขันใน เวทีระหว่างประเทศ และความสามารถการแก้ไขปัญหาในมิติต่างๆ ร่วมกัน โดยการรวมตัวกัน เป็นประชาคม อาเซียน มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้อาเซียนมีความแข็งแกร่ง มั่นคง และมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจยิ่งขึ้น สามารถสร้างโอกาสในการพัฒนา รับมือกับสิ่งท้าทายและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้อย่างรอบด้าน โดยให้ ประชาชนในอาเซียนมีความรู้สึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเป็นอยู่ที่ดี และประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อาเซียนยังได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนงานการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลัก (Pillars) ซึ่งประกอบด้วย

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security community : APSC) มีเป้าหมายและ พันธกิจให้ประเทศสมาชิกอยู่รวมกันอย่างสันติสุข เสริมสร้างความมั่นคง และมีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกัน ที่ดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน และมีความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทุกรูปแบบ เพื่อให้ ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่มั่นคงและปลอดภัย

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic community : AEC) มีเป้าหมายและพันธกิจให้ประเทศ สมาชิกรวมตัวทางเศรษฐกิจ สร้างตลาดและฐานการผลิตร่วม อำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และบุคลากรวิชาชีพต่างๆ อย่างสะดวกมากขึ้น รวมทั้งมีการไหลเวียน ของเงินทุนอย่างเสรียิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และมีการบูรณา การเข้ากับเศรษฐกิจโลก อันจะทำให้อาเซียนมีความเจริญมั่งคั่ง

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural community : ASCC) มีเป้าหมายและ พันธกิจให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง อยู่ร่วมกันภายใต้สังคมเอื้ออาทร และความเป็น เอกภาพ โดยมีความร่วมมือแก้ไขปัญหาคความยากจน การปราบปรามอาชญากรข้ามชาติ การส่งเสริม การสาธารณสุข การป้องกันและจัดการกับภัยพิบัติธรรมชาติ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งมุ่ง สร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนทุกระดับ โดยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกันและกัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกด้าน

ยุทธศาสตร์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย

ก่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบในปี 2558 รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและ การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเตรียมรองรับ ผลกระทบและการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และใช้โอกาสจากความร่วมมือใน อาเซียนเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของ ประชาชน ประกอบกับความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้นในทุกภาคส่วน รัฐบาลไทยจึงได้ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช. 2556) บูรณาการแนว ทางการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศในการร่วมผลักดันให้เกิด การสร้างประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ดังนั้น ในการเตรียมความพร้อมและใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของอาเซียน และการเชื่อมโยงภายในภูมิภาคทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบและประชาชน จะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยกกระดับคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของ

ประชาชนที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศไทย เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ภายใต้แนวทางการพัฒนา 8 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้าและการลงทุน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพภาคการผลิต บริการ การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการเปิดเสรีและใช้โอกาสจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมและประกันความเสี่ยง มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดีมั่นคงและปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ พร้อมทั้งมีกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้าและการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาแรงงาน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่รัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ มีเป้าหมายในการปรับปรุงกฎหมายกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชน ภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงเพื่อนำไปสู่ภูมิภาคที่มีบรรทัดฐาน เอกราช และสันติภาพร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวบริการ การลงทุน และการค้าชายแดน

ภาษาของชาวอาเซียน

กลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีสมาชิกอยู่ 10 ประเทศ มีข้อมูลพื้นฐานด้านภาษาราชการของแต่ละประเทศสมาชิก ดังนี้

1. ประเทศบรูไน ใช้ภาษามาเลย์เป็น ภาษาราชการ และใช้ภาษาอังกฤษกันทั่วไปทั้งในราชการ การค้า ภาษาจีนใช้กันในกลุ่มคนจีน
2. ประเทศกัมพูชา ใช้ภาษาเขมร เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษ, ฝรั่งเศส, เวียดนามและจีน
3. ประเทศอินโดนีเซีย ใช้ภาษาบาหลีฮาซาอินโดนีเซีย เป็นภาษาราชการ
4. ประเทศลาวใช้ภาษาลาว เป็นภาษาราชการ
5. ประเทศมาเลเซีย ใช้ภาษามาเลย์ หรือ ภาษามลายู เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษและจีน
6. ประเทศเมียนมาร์ หรือพม่า ใช้ภาษาพม่า เป็นภาษาราชการ
7. ประเทศฟิลิปปินส์ใช้ภาษาฟิลิปปิน และภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ
8. ประเทศสิงคโปร์ มีภาษาราชการ มี 4 ภาษาด้วยกัน คือ ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู ภาษาจีนแมนดาริน และภาษาทมิฬ
9. ประเทศเวียดนามใช้ภาษาเวียดนาม เป็นภาษาราชการ
10. ประเทศไทยใช้ภาษาไทย เป็นภาษาราชการ

ความสำคัญของภาษาอังกฤษในอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้มีข้อตกลงกันว่า เมื่อประเทศอาเซียนเข้าสู่ AEC ไม่ว่าคนของแต่ละประเทศจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาราชการ และภาษาประจำชาติอยู่ในขณะนี้ เมื่อต้องติดต่อสื่อสารกับคนอื่นที่ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมนั้น ทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน จะต้องมีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ และใช้ได้ดีด้วย

เป็นที่แน่นอนว่า หากจะให้ลำดับความสำคัญของภาษาที่จำเป็นสำหรับชาวอาเซียนแล้ว ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาบังคับอันดับแรกที่ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องฝึกฝน พัฒนาขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้นแน่นอน เนื่องจากประชาชนของประเทศอาเซียนจะต้องไปมาหาสู่ ทำความรู้จัก เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เดินทางท่องเที่ยว เดินทางข้ามพรมแดนเพื่อหางานทำและแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้กับชีวิต ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของตน แต่ก็เป็นที่รู้กันว่า จุดอ่อนของไทยนั้น คือ การที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในเวทีต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษทางธุรกิจ การค้า การบริการ การท่องเที่ยว การแพทย์ ฯลฯ ซึ่งถือว่ายังต้องพัฒนาอีกมากเมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนอื่นอย่าง สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง “การการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาค กับอนาคตของไทยในอาเซียน” ความว่า กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 บัญญัติว่า “The working language of ASEAN shall be English” ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ ความหมายที่เป็นที่เข้าใจในขั้นต้นก็เป็นเพียงเรื่องของทางราชการและภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น ซึ่งหากเป็นเพียงเท่านั้นก็เป็นเรื่องปกติธรรมดาของการทำงานในโลกปัจจุบันอยู่แล้ว แม้จะหมายความว่า เป็นการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างกันในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่รัฐบาล ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทว่าความหมายของบทบัญญัติที่ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของอาเซียนสำหรับการทำงานร่วมกันนั้นมีความหมายกว้างไกลไปถึงทุกส่วนของประชาคมอาเซียนด้วย

ดร.สมเกียรติ ได้ชี้ให้เห็นชัดว่า ตามความหมายนี้ ประชาชนพลเมืองใน 10 ประเทศอาเซียนจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติแต่ละชุมชนเอง เพราะไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่รัฐเท่านั้นที่จะต้องไปมาหาสู่ร่วมประชุมปรึกษาหารือและสื่อสารกัน และไม่เฉพาะนักธุรกิจและคนทำมาค้าขายระหว่างประเทศเท่านั้นที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการติดต่อธุรกิจระหว่างกัน แต่ในเมื่อทุกคนที่อยู่ในอาเซียนล้วนแล้วแต่เป็นพลเมืองของอาเซียนด้วยกันทุกคน และทุกคนจะต้องไปมาหาสู่เดินทางท่องเที่ยว ทำความรู้จักคุ้นเคยต่อกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญทุกคนจะต้องเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อหางานทำและแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้กับชีวิต ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งสำหรับพลเมืองอาเซียน ในการสื่อสารสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน โลกแห่งมิตรไมตรีที่ขยายกว้างไร้พรมแดน โลกแห่งการแข่งขันไร้ขอบเขตภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษจึงเป็นภาษาที่สองของชาวอาเซียน เคียงคู่ภาษาที่หนึ่งอันเป็นภาษาประจำชาติของแต่ละคน

ในสรุปการอภิปราย เรื่อง “ภาษาอังกฤษกับประชาคมอาเซียน” โดยสำนักภาษาต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยนางสาวพชนี วิทยาภรณ์ นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ ก็ได้กล่าวสรุปความตอนหนึ่งว่า “...ด้วยเหตุนี้ ประเทศสมาชิกทั้งหลายจึงต้องเตรียมความพร้อมทุกด้าน โดยเฉพาะการมุ่งหวังการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันกำลังดำเนินการเตรียมพร้อมในทุกด้านเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการเตรียมความพร้อมประชาชนของแต่ละประเทศจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันในทุกด้าน ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีการท่องเที่ยว และอื่นๆ

ดังนั้น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างประชาชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ทุกระดับได้ โดยมีภาษากลางเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างกัน โดยเฉพาะเรื่องการทำงาน...”

เมื่อภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็น “ภาษากลาง” ในการสื่อสารระหว่าง 10 ชาติอาเซียน ทำให้หลายฝ่ายออกมาแสดงความเป็นห่วงกับปัญหาการใช้ “ภาษาอังกฤษ” ของคนไทย เพราะเมื่อดูจากผลสำรวจของสำนักต่างๆ ล้วนแต่ชี้ชัดตรงกันว่า “ภาษาอังกฤษ” ของเรารู้เพื่อนบ้านในอาเซียนไม่ได้ และอยู่ใน “ระดับต่ำมาก” บางก็ว่าต่ำกว่าอินโดนีเซีย เวียดนาม หรือแม้แต่ “แพ” ลาว ก็มี

จากข้อมูลหนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ เรื่อง ภาษาอังกฤษของคนไทย อยู่ตรงไหนในอาเซียน ได้นำเสนอข้อมูลว่า สิงคโปร์ 4.58 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ 3.25 ล้านคน คิดเป็น 71% ฟิลิปปินส์ 97 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ 49.80 ล้านคน คิดเป็น 55.49% บรูไน ดารุสซาลาม 0.38 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ 0.14 ล้านคน คิดเป็น 37.73% มาเลเซีย 27.17 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ 7.4 ล้านคน คิดเป็น 27.24% ไทย 63.03 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ 6.54 ล้านคน คิดเป็น 10%

จากข้อมูลที่น่าเสนอนี้ จะเห็นว่า เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารของประเทศในอาเซียนพบว่า คนไทยที่สื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้มีเพียง 10 % เท่านั้น ซึ่งทำให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 5 จาก 10 ประเทศ และหากเปรียบเทียบคะแนน TOEFL ของบัณฑิตจากประเทศอาเซียน พบว่า ชาติที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 550 ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 500 ได้แก่ พม่า เวียดนาม และกัมพูชา ส่วนไทยมีคะแนนเฉลี่ยของบัณฑิตต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับบัณฑิตจากประเทศลาว

นอกจากนี้ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ ยังได้นำเสนอข้อมูลการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EFI) ที่แบ่งระดับทักษะภาษาอังกฤษออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับสูงมาก ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ปรากฏว่า ประเทศไทยถูกจัดอยู่ใน “ระดับต่ำมาก” ทั้งยังอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ ได้ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจยิ่งว่า ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า หากเรายังเฉยอยู่ไม่พัฒนาตัวเอง อนาคตอาจร้ายทั่วยุทธประเทศในอาเซียนเลยก็ได้ และได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องฝึกภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง เริ่มที่ตัวเราเอง ใครไม่ตื่นตัวเราไม่ต้องรอ เพราะผลที่จะได้ก็เกิดแก่ตัวของเราเองทั้งสิ้น โดยเริ่มฝึกจากภาษาอังกฤษที่อยู่รอบตัวเรา เช่น ฝึกคำศัพท์ ฝึกฟัง ฝึกออกเสียง อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านนิทาน อ่านบทความภาษาอังกฤษ ดูหนัง ดูสารคดีแบบไม่ต้องฟังซับไตเติ้ล ฟังเพลงภาษาอังกฤษแบบไม่ต้องดูเนื้อร้อง หรือฝึกจากบทเรียนออนไลน์ เป็นต้น เมื่ออ่านบ่อยๆ ก็จะเขียนเก่ง เมื่อฟังบ่อยๆ ก็จะจดจำสำเนียง และออกเสียงได้ดีขึ้น ที่สำคัญต้องฝึกอย่างต่อเนื่อง และเมื่อถึงเวลาเปิดอาเซียน เราก็จะสามารถสื่อสารได้อย่างมั่นใจ เพราะภาษาอังกฤษจะไม่ใช่อุปสรรคของเราอีกต่อไป

ในการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ AEC นั้น ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ ได้นำเสนอประเด็นสำคัญๆ ในบทความ เรื่อง ภาษาอังกฤษคนไทยโคม่า รัฐบาลเด็กไทยพัฒนาอังกฤษเตรียมพร้อมสู่ AEC โดยกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภูมิภาคอาเซียนจะกลายเป็นกลุ่มเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ส่งผลให้แรงงานสินค้าและบริการเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายในภูมิภาค นับเป็นเรื่องท้าทายสำหรับแรงงานไทย เพราะจะมีการแข่งขันสูงในตลาดแรงงาน เพราะจะมีอาชีพ 8 อาชีพที่แรงงานสามารถทำงานได้ทั่วภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ วิศวกร พยาบาล สถาปนิก การสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ แพทย์ การบริการ/การท่องเที่ยว บริษัทต่างๆ จะเริ่มคัดเลือกพนักงานในระดับภูมิภาคแทนการหาแรงงานในประเทศเพียงอย่างเดียว วุฒิกการศึกษาเท่ากัน เกรดเท่ากัน แต่จุดที่จะตัดสินว่าใครจะได้อำนาจ คือความสามารถทางภาษา”

จะเห็นได้ว่า ภูมิภาคอาเซียนจะกลายเป็นกลุ่มเศรษฐกิจขนาดใหญ่ มีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน จะมีแรงงาน สินค้าและบริการ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายในภูมิภาค และโดยเฉพาะกลุ่มอาเซียนที่สำคัญ 8 อาชีพ จะสามารถเลือกสถานที่ทำงานได้อย่างเสรีเมื่อแต่ละประเทศได้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว

ในการเตรียมการด้านภาษาอังกฤษของคนไทยนั้น ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ ได้ยกตัวอย่าง อริสรา ธนาปกิจ หรือครูแนน ซึ่งมีชื่อเสียงในฐานะผู้ปลุกวงการภาษาอังกฤษด้วยเสียงเพลง และผู้ร่วมก่อตั้งสถาบันพัฒนาภาษา Enconcept E-Academy เบื้องหลังความสำเร็จของเด็กๆ จำนวนมาก โดย ครูแนน ได้กล่าวให้ข้อคิดเห็นในงาน “Think Beyond : คิดข้ามขีด” ว่า “การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของคนไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ถ้าภาษาอังกฤษดี คนไทยจะได้เปรียบ ภาษาอังกฤษไม่ได้สำคัญแค่เรื่องการติดต่อสื่อสาร แต่ยังเป็นเหมือนประตูบานใหญ่ในการหาคำความรู้ใหม่ๆ เพราะต้นทางความรู้ส่วนใหญ่ เช่น วารสารทางการแพทย์ หรือ การค้นคว้าวิจัยต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต มักจะเป็นภาษาอังกฤษ”

อริสรา ธนาปกิจ หรือครูแนน ยังได้นำเสนอข้อคิดสำคัญว่า “หลังเปิด AEC โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมระหว่างประเทศจะพัฒนามากขึ้น เช่น จะมีโครงการรถไฟความเร็วสูงจากประเทศจีนมายังสิงคโปร์ ซึ่งเส้นทางส่วนใหญ่ผ่านประเทศไทย เป็นผลดีต่อการท่องเที่ยว แนวโน้มการท่องเที่ยวของไทยจะขยายตัวสูงมาก มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในไทยกว่า 20 ล้านคน นับว่าเป็นโอกาสทองของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย เพราะเราเชี่ยวชาญเรื่องการบริการและการท่องเที่ยวอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม การรู้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สามอื่นๆ จะช่วยเพิ่มโอกาสของแรงงานไทยในการหางานในอุตสาหกรรมนี้ได้ อาชีพที่มาแรงอย่าง อาชีพบริการและการท่องเที่ยว ก็เป็นอาชีพที่น่าสนใจสำหรับเด็กสายศิลป์ เพราะต้องใช้ความสามารถทางด้านภาษาอย่างมาก เด็กๆ ควรมีความแข็งแกร่งทางด้านภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาที่สามที่แนะนำคือ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอาหรับ เพราะในแต่ละปี มีนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเหล่านี้เดินทางมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก”

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์ ได้นำเสนอข้อสังเกตไว้ว่า ไทยจะได้ประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมในด้านการขนส่ง หรือ โลจิสติกส์ หากวิเคราะห์ถึงที่ตั้งของประเทศไทยแล้ว ถือว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ หรือเรียกว่า HUB กล่าวคือ ด้านบนเป็นจีน ฝั่งหนึ่งเป็นอินเดีย อีกฝั่งหนึ่งเป็นญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ส่วนด้านล่างเป็นออสเตรเลีย จะมีการพัฒนาโครงการต่างๆ เช่น โครงการทำเรื่อน้ำลึกทวาย ซึ่งเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงทะเลอันดามันกับอ่าวไทย ดังนั้นอีก 1 อาชีพที่น่าสนใจคือโลจิสติกส์ หรือการขนส่ง ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการด้านการขนส่งสินค้าจากคลังไปยังผู้บริโภค ซึ่งไทยยังขาดแคลนทรัพยากรบุคคลด้าน โลจิสติกส์ อยู่มาก และได้สรุปว่า “ประเทศไทย ไม่ว่าจะขยับตัวไปทางไหน สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยงไม่ได้เลยคือความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้อง “กำจัดจุดอ่อน” เริ่มต้นเรียนรู้และฝึกฝนภาษาอังกฤษเสียแต่เนิ่นๆ เพื่อจะได้ก้าวสู่ AEC ได้อย่างมั่นใจและมั่นคง”

ในประเด็นความสำคัญของภาษาอังกฤษนี้ ไม่ใช่เฉพาะแต่ในภูมิภาคอาเซียนเท่านั้น แต่มีความสำคัญระดับนานาชาติเลยทีเดียว หรือกล่าวได้ว่า มีความสำคัญระดับโลกเลย ดังที่ ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้กล่าวไว้ในบทความ เรื่อง “การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาค กับอนาคตของไทยในอาเซียน” ความว่า “ภาษาอังกฤษปัจจุบัน คือภาษานานาชาติ เป็นภาษากลางของโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของมนุษยชาติ เป็นภาษาที่มนุษย์บนโลกใช้ติดต่อกันเป็นหลัก ไม่ว่าแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ เมื่อต้องติดต่อกับคนอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกัน ทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ ทุกชาติทุกภาษา จึงบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตร” จะเห็นว่า แม้แต่ในโรงเรียนของแต่ละประเทศแต่ละชาติ ก็ต้องบรรจุหลักสูตรภาษาอังกฤษไว้เป็นภาษาที่สอง เพื่อการเรียนการสอนในประเทศของตน

ประเด็นนี้ ได้สอดคล้องกับข้อความของ ผศ. บุญเลิศ วงศ์พรม แห่ง มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่นำเสนอในกรุงเทพธุรกิจ(ออนไลน์) เรื่อง ภาษาอังกฤษเด็กไทยไม่ก้าวหน้า ปัญหาอยู่ที่ใคร? โดย ผศ. บุญเลิศ ได้นำเสนอ

ข้อสังเกตที่น่าสนใจไว้ตอนหนึ่งว่า “ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือจำเป็นในการติดต่อสื่อสารในโลกยุคปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารมีขอบข่ายที่ขยายกว้างขวาง และยังเป็นสังคมโลกที่มีการแข่งขันสูงหนึ่ง เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เราได้เปรียบในการแข่งขัน ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบก็ตาม”

ส่วนเส้นทางที่จะนำเราไปสู่ความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษมีหลากหลายเส้นทาง ซึ่งแต่ละเส้นทางอาจเหมาะกับคนหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะกับอีกคน จึงไม่มีเส้นทางไหนการันตีความสำเร็จที่แน่นอนไว้ ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องอาศัยลองอาศัยหลายๆ วิธี

ในส่วนความพยายามในการพัฒนาและเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จนั้น ผศ.บุญเลิศ วงศ์พรหม ยังได้ยกตัวอย่างบุคคลที่มีความพยายามพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองและได้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในอาชีพธุรกิจระดับโลก คือ หยาง หยวนซิง ประธานบริษัทคอมพิวเตอร์ Lenovo ที่มีจำหน่ายทั่วโลก มีฐานการผลิตใน 4 ประเทศ มีพนักงานกว่า 46,000 คน คืออีกหนึ่งตัวอย่างในการพัฒนาภาษาอังกฤษ แม้จะเริ่มต้นเข้าไป แต่ตัวเลขอายุมิได้เป็นอุปสรรคขวางกั้นในการฝึกฝน โดย หยาง หยวนซิง ได้เติบโตมาจากครอบครัวยากจนในต่างจังหวัด และเรียนทางด้านเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น ถึงจะจบระดับมหาวิทยาลัย แต่ศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของเขากลับอยู่ในระดับประถม จบจนอายุย่าง 40 ปี เขาจึงเริ่มฝึกฝนภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง อาจเป็นเพราะบริบททางสังคมและตำแหน่งหน้าที่ช่วยบีบเขาอีกแรง เขาอยู่ในตำแหน่งที่ต้องพบปะกับคนในขอบเขตที่กว้างใหญ่กว่าเดิม ตลาดได้ขยายไกลไปในอเมริกาและยุโรป ความจำเป็นต้องรู้ภาษาอังกฤษจึงย่างกรายเข้ามาแม้เขาจะพูดภาษาอังกฤษได้เพียงเล็กน้อย แต่เขากลับประกาศให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการของบริษัททุกคนในบริษัทต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ การประกาศครั้งนั้นเป็นการบังคับเขาเองหลายๆ ว่าถึงคราวที่เขาต้องพัฒนาภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้และ ผศ.บุญเลิศ วงศ์พรหม ยังได้ยกตัวอย่าง แจ็ค หม่า มหาเศรษฐีระดับโลกอีกคนที่ผันตัวจากครอบครัวยากจน แต่มีความใฝ่ฝันอยากพูดภาษาอังกฤษได้ตั้งแต่เด็ก ทุกเช้าเขาเดินทางออกจากบ้านด้วยจักรยานคู่ใจไปตามโรงแรมต่างๆ เพื่ออาสาเป็นไกด์พาฝรั่งเที่ยว โดยหวังว่าจะช่วยให้เขาได้ฝึกฝนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมนอกห้องเรียน เป็นการฝึกฝนภาษาอังกฤษจากสนามชีวิตจริง นำเอาหลักทฤษฎีก้าวเข้าสู่ภาคปฏิบัติเก็บเล็กผสมน้อยจากคำศัพท์เล็กๆ ค่อยๆ ต่อยอดเป็นประโยคต่างๆ พูดประโยคเดิมซ้ำซากจนปากขยับไปตามรูปประโยคที่เคยชิน สามารถพูดได้อย่างแคล่วคล่องและถูกต้องตามหลักภาษา แม้จะพยายามสอบเข้ามหาวิทยาลัยถึงสามครั้งแต่ก็เหมือนสวรรค์ไม่เข้าข้างจึงจำต้องเปลี่ยนเส้นทางเดินหันไปเรียนที่วิทยาลัยครูหางโจว และเริ่มต้นอาชีพเป็นครูสอนภาษาอังกฤษกินเงินเดือนแค่ 20 ดอลลาร์ จนวันหนึ่งโอกาสได้ยื่นมือมาถึง เมื่อเขาเดินทางไปเป็นล่ามในการประชุมที่เมือง Seattle ประเทศอเมริกา จากโอกาสเล็กๆ ในตรอกแห่งอาชีพที่แสนคับแคบครานั้น กลับช่วยให้เขาได้รู้จักการซื้อขายสินค้าผ่านทางระบบออนไลน์ จนต่อ ยอดพัฒนากลายเป็นธุรกิจออนไลน์อาลีบาบาที่โด่งดัง

ผศ.บุญเลิศ ได้ชี้ให้เห็นว่า กว่าเขาทั้งสองจะมาถึงจุดที่ยืนอยู่ปัจจุบันนี้ได้ พวกเขาต้องผ่านเกาะแก่งหิน และเส้นทางที่คดเคี้ยวมากมายเพื่อทดสอบความอดทน พวกเขาอาศัยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตัวเอง โดยเริ่มต้นจากการเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ จากนั้นก็เพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความขยันและใส่หัวเชื้อแห่งความอดทนในการฝึกฝนลงไปตามวันนี้นี้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของพวกเขาได้ผลิดอกออกผล เป็นของขวัญล้ำค่าที่พวกเขาได้รับ ภาษาอังกฤษสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตเขาทั้งสอง ช่วยให้พวกเขาสามารถดำเนินธุรกิจไปทั่วโลกได้อย่างไม่สะดุดทั้งสองต่างพัฒนาตนเองจาก Zero ก้าวไปสู่ระดับ Hero ทั้งด้านฐานะทางการเงิน ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ และความสามารถทางภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็น Role Model ในการพัฒนาตนที่ควรเจริญรอยตามเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ผศ.บุญเลิศ ได้ตั้งข้อสังเกตถึงปัญหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของคนไทยไว้ 3 ประเด็น คือ

- 1) ครูไม่เก่ง ครูที่คือปัจจัยสำคัญที่สุดในเส้นทางสายเสมานี้ การเป็นครูจะต้องเก่งทั้งเนื้อหาและลีลาการสอน อธิบาย ให้ตัวอย่างประกอบและเล่าเรื่องอย่างไร จึงจะถ่ายทอดเรื่องยากให้กลายเป็นเรื่องเข้าใจง่าย ใช้เวลาใน

การอธิบายไม่มากก็สามารถทำให้นักเรียนจำได้ง่าย ใช้ได้คล่อง และถูกต้องตามหลักภาษา 2) ตัวเด็กเองไม่ใส่ใจ สิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กอยากเรียน คือครูจะต้องสร้างแรงบันดาลใจและให้เห็นความจำเป็นกระตุ้นให้เขาหาเวลา เข้าไปตีสนิทกับภาษาอังกฤษทุกวัน เอาภาษาอังกฤษมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต ยิ่งภาษาอังกฤษเป็นวิชาทักษะ เป็น ของต้องสะสมไปเรื่อยและใช้บ่อยๆ จำให้แม่น ปฏิบัติให้มัน จะหาเทคนิคคิดลัดคงไม่มีเพราะ 50% แห่งความสำเร็จในการเรียนภาษามาจากตัวผู้เรียนเอง หากระดับความขยันอดทนในการฝึกฝนลดลงก็ยากที่จะถึง ฝั่งฝัน 3) หลักสูตรไม่เอื้ออำนวย ผลการทดสอบภาษาอังกฤษของเด็กไทยยังอยู่ในอันดับท้ายๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ วิชาอื่นๆ สะท้อนถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาไม่ถูกทิศทาง เด็กมีพื้นฐานความรู้ไม่แน่นเนื้อหาควรกระตุ้น ให้นักเรียนมีความกล้ามีใช้กลัวที่จะพูด ควรหาฝรั่งอาสาสมัครที่เกษียณอายุแล้วเข้ามาสอนให้มากขึ้น เป็นการให้ โอกาสเด็กได้สัมผัสกับฝรั่งให้มากขึ้น ยอมทุ่มเพื่อการพัฒนา แล้วเสริมด้วย e-Learning เข้ามาช่วยในการสอน

ในการสรุปข้อคิดในเรื่องนี้ ผศ.บุญเลิศ ได้กล่าวว่า “ปัจจัยสำคัญที่สุดคือครูต้องเก่ง ปริมาณครูต้อง เพียงพอ ที่ผ่านมามีจำนวนครูภาษาอังกฤษในแต่ละโรงเรียนกลับไม่สมดุลกับปริมาณนักเรียน บางแห่งนำครูที่ไม่ได้ จบภาษาอังกฤษโดยตรงมาสอนย่อมเกิดปัญหา ครูก็ขาดความมั่นใจในการสอนนักเรียนก็ไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ ดังนั้นการนำครูมาอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูและแกนนำด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ถือเป็น กิจกรรมที่น่าสนับสนุน เพราะครูจะได้แนวคิดในการสอนจากวิทยากรที่เก่งๆ เข้าใจในวิธีการสอนและสามารถจัด กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจเด็กได้ตลอดคาบเรียน”

ในประเด็นนี้ นางสาวพัชนี วิทยาภรณ์ ได้กล่าวสรุปไว้ความตอนหนึ่งว่า “...ในการเตรียมความพร้อมด้าน ภาษา ประชาชนควรมีรู้ภาษาอังกฤษ แต่ระดับความรู้และทักษะที่แต่ละคนจำเป็นต้องมี จะขึ้นอยู่กับความจำเป็น และความถี่ในการใช้งาน หรือการสื่อสาร สำหรับคนที่ใช้ภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องในการทำงาน จะต้องเร่งพัฒนา ตนเอง เพื่อสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอาชีพ 8 สาขา นำร่องที่จะมีการเปิด เคลื่อนย้ายแรงงานเสรี อาทิ สาขาการแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี ช่างสำรวจ และ สาขาการท่องเที่ยว สำหรับประเทศไทยหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานควรกำหนดเรื่องความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษเป็นนโยบายในการบรรจุข้าราชการทุกระดับ ทุกหน่วยงาน...” และได้กล่าวสรุปถึงกลุ่มบุคคลที่ ต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มเด็กเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และบุคคลที่เตรียมพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดย กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษา ทั้งในระดับ ประถม มัธยม อุดมศึกษาต้องพยายามพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรเพื่อให้นักเรียนนักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไปที่สนใจมีความรู้และทักษะที่ตรงกับความต้องการในการ ใช้งานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาคมอาเซียนได้ในอนาคต

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มคนวัยทำงาน ซึ่งหมายถึงบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น เกษตรกร มอเตอร์ไซค์รับจ้างแรงงาน หรือเจ้าของ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาจจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประสาน ความร่วมมือในประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า การเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับคนไทย จะต้องอาศัย ความร่วมมือจากหลายๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากว่า ความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศของ ชาวไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน และความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมฯ ก็แตกต่างกันด้วย

นางสาวพัชนี วิทยาภรณ์ ได้นำเสนอว่า ขณะนี้ทุกภาคส่วนมีความพยายามในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ ที่ผ่านมามีหลายโครงการและแผนงานที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

มีการจัดหลักสูตรภายใน และหลักสูตรเพื่อสาธารณะให้บริการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน หากแต่การดำเนินงานยังอยู่ในลักษณะที่ขาดการบูรณาการให้เป็นรูปแบบหรือทิศทางเดียวกัน

ในโพสต์ทูเดย์ ข่าววิเคราะห์ โดย อินทรัชย์ พาณิชกุล ในหัวข้อ “ครูสอนภาษาอังกฤษ...วิกฤตการศึกษาไทย? ผู้เขียนได้กล่าวถึง ดร.วรารกร สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ซึ่งวิเคราะห์ว่า มี 5 ปัจจัยที่ทำให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษของคนไทยไม่ก้าวหน้า ซึ่งประกอบด้วย 1) ครูสอนภาษาอังกฤษไม่มีคุณภาพ 2) ชั่วโมงการสอนน้อยเกินไป 3) ทักษะที่มองว่าภาษาอังกฤษเป็นเรื่องสูงส่งไกลตัว 4) คนไทยชอบจับผิดใช้ภาษาของคนอื่น และ 5) วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมกับคนไทย

ดร.วรารกร สามโกเศศ ได้กล่าวว่า “ครูสอนภาษาอังกฤษ มีทั้งได้เรื่องและไม่ได้เรื่อง ครูต่างชาติในโรงเรียนสอนภาษาที่สามารถพูดและสอนได้อย่างถูกต้องก็มีเยอะ พวกฝรั่งแบ็คแพคเกอร์ก็มีไม่น้อย ส่วนครูไทย คุณภาพโดยรวมยังไม่น่าเป็นที่พอใจ จำนวนชั่วโมงที่สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนก็น้อยเกินไป บางโรงเรียนแค่สัปดาห์ละวันเท่านั้น บางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูกับเด็กได้พูดคุยกันบ่อยๆ ทำให้เด็กรู้สึกภาษาอังกฤษอยู่ในชีวิตประจำวันของเขา ส่วนเรื่องทัศนคติ หลายคนยังมองว่าภาษาอังกฤษเป็นเรื่องไกลตัว เป็นของศักดิ์สิทธิ์ ที่สำคัญคนไทยชอบวิจารณ์ภาษาอังกฤษคนนั้นผิดคนนี้ถูก ทำให้คนใช้รู้สึกเกร็ง อาย ไม่กล้าพูด สุดท้ายผมมองว่าเรายังไม่มีวิธีการสอนภาษาอังกฤษสำหรับคนไทยที่ได้ผลที่สุด เหมือนบันได เราเจอทั้งบันไดหัก หลุด สมัยก่อนก็เคยเอาบันไดของมาเลเซีย สิงคโปร์มาใช้ แต่ก็ปีนขึ้นไปไม่ได้สักที”

ดร.วรารกร สามโกเศศ ได้กล่าวให้ข้อคิดเห็นอีกว่า “ที่ผ่านมา จำนวนชั่วโมงมันอัดแน่นมากในทุกวิชา ทำให้ชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษเหลือแค่สัปดาห์ละวัน วันละไม่ถึงชั่วโมง ภาษามันต้องการความต่อเนื่อง โอกาสที่จะได้ฝึกพูด ฝึกออกเสียง เหมือนกับพ่อแม่สอนให้ลูกพูด คุณจะต้องอยู่กับลูก สอนทุกวัน ไม่ใช่สัปดาห์หนึ่งสอนลูกแค่สองชั่วโมง ความต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ ต้องพูดไปก่อน จะผิดจะถูกพ่อแม่ต้องแก้ไขให้ ก็เหมือนกับสอนเด็กที่จะต้องเรียนภาษา ครูต้องเอาใจใส่ในความต่อเนื่อง ทัศนคติของครูผู้สอนสำคัญมาก ต้องทำให้เห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เวลาครูพูดภาษาอังกฤษด้วย ไม่เหมือนกับสิ่งแปลกประหลาด แต่เป็นเรื่องปกติธรรมดา นโยบายลดชั่วโมงการเรียนการสอน ผมมองว่าหลายโรงเรียนควรเอาเวลาที่เหลือมาสอนภาษาอังกฤษ ใส่ชั่วโมงการพูดภาษาอังกฤษลงไปเพิ่ม พูดมันให้ต่อเนื่องทุกวัน และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาว่าเป็นเรื่องธรรมดา” จากทัศนะของ ดร.วรารกร สามโกเศศ สามารถกล่าวได้ว่าตรงกับข้อศึกษาวิจัยของนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้

Wannakorn Matthuchad (2012) ได้ทำการศึกษา เรื่องความพร้อมของการศึกษาภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมเพื่อเตรียมการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนปี 2015 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ นักเรียนส่วนใหญ่มีข้อด้อยในการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษ ครูทุกคนสนับสนุนให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษ ทั้งครูและนักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังพบว่าการศึกษาที่มีนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไปเป็นอุปสรรคในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ในประเด็นนี้ อติศา และคณะ (2547) ได้ทำการศึกษาและพบว่า สาเหตุและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดของนักศึกษาไทย คือจำนวนผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนมีมากเกินไป การขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ เวลาที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษมีจำกัด เวลาส่วนใหญ่ถูกใช้ในการสอนทักษะอื่นที่เห็นว่าจำเป็นกว่า เช่นการอ่าน จึงทำให้การฝึกฝนและการเรียนรู้ทักษะการพูดของผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนจึงไม่สามารถพูดสื่อสารได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บุปผา (2012) กล่าวว่า ในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนควรจัดแบ่งเวลาให้ตนเองได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เพื่อฝึกฝนและทำกิจกรรมได้อย่างเพียงพอ ในประเด็นนี้ Soureshijani and Riahipour (2012) ได้ศึกษาพบว่า ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนเยอะเกินไป อาจารย์ผู้สอนมักจะให้ความสนใจกับนักเรียนที่เก่งกว่า ขณะเดียวกัน จะไม่สนใจนักเรียนที่มีความสามารถอ่อนกว่า ซึ่งจะทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกฝนทักษะในชั้นเรียน นอกจากนี้ การรู้คำศัพท์ไม่เพียงพอก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเช่นกัน ในประเด็นนี้ นำสมร (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพูดภาษาอังกฤษในการนำเสนอและการพูดแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ (Public Speaking) ของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ความไม่มั่นใจ ความกังวล และความเขินอาย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพูดภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักศึกษามีความรู้เนื้อหาของคำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ และทักษะในการเรียบเรียงความคิดในการนำเสนอไม่เพียงพอ ส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพในการสื่อสารภาษาอังกฤษในรูปของการพูดนำเสนอและการพูดแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ซึ่งตรงกับ Fahmongkolchai (2011) และ Sursattayawong ได้กล่าวไว้ตรงกันว่าสาเหตุที่ผู้พูดไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้นั้น เนื่องจาก ผู้พูดมีความรู้ด้านคำศัพท์ไม่เพียงพอ ทำให้เมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ ผู้พูดนึกคำศัพท์ไม่ออก ไม่สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงการใช้ไวยากรณ์ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้พูดเกิดความกลัวเมื่อต้องพูดกับชาวต่างชาติ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ ญันฐันรี ฤทธิรัตน์ และ ดร.ธัญภา ชีระมณี ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และ บัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 50 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษามีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ และวิธีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษที่นักศึกษานำไปใช้มากที่สุด ได้แก่ การดูภาพยนตร์ และการฟังเพลงภาษาอังกฤษ

บทสรุป

ประเทศไทยได้รวมตัวเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิก จะต้องติดต่อสื่อสารกันในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยว การขนส่ง การทำงานและกิจกรรมอื่นๆ โดยต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางตามกฎหมาย บัญชีอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ” เมื่อเป็นเช่นนี้ ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญมากต่อประเทศไทยในฐานะที่เราเป็นสมาชิกของอาเซียน เราจึงต้องมีการร่วมมือและ พัฒนาภาษาอังกฤษของบ้านเรา โดยอาศัยหลากหลายวิธีการการเรียนการสอน เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้ ภาษาอังกฤษและนำมาใช้งานในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการเจรจาต่อรองสำหรับการแข่งขัน ด้านเศรษฐกิจและสังคมในเวทีสากลได้

บรรณานุกรม

ประชาชาติธุรกิจ. (2555). *ศักยภาพข่าว ถั่วเหลือง ข้าวโพด กาแฟ มันสำปะหลัง กับ AEC(ออนไลน์)*.

สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2556, จาก www.thai-aec.com/242

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) “*ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์:*

ผลกระทบของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ต่อโครงสร้างเศรษฐกิจมหภาคของไทย”, กรุงเทพฯ.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2556). *การเตรียมความพร้อมด้านอุตสาหกรรมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน*.

สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2556,

จาก http://www.eit.or.th/q_download/_2556/02042013ne2013/13.03.26.

บุบผา อยู่ทรัพย์. (2555). การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
ผ่านการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียนรู้.

วารสารวิจัย มสศ 8(2): 189-204.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). เอกสารประกอบการประชุม
ประจำปี: เส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. ภาษาอังกฤษของคนไทย อยู่ตรงไหนในอาเซียน, สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2556,

จาก <http://www.thai-aec.com/อังกฤษคนไทย-อาเซียน>

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. ภาษาอังกฤษคนไทยไคร่มา...กูรูแนะเด็กไทยพัฒนาอังกฤษเตรียมพร้อมสู่ AEC

สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2556, จาก [http://www.prachachat.net/news_detail.php?](http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1367224176&groupid=03&catid=17&subcatid=1700)

[newsid=1367224176&groupid=03&catid=17&subcatid=1700](http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1367224176&groupid=03&catid=17&subcatid=1700)

สมเกียรติ อ่อนนิมิต “การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาค กับอนาคตของไทยในอาเซียน”

บุญเลิศ วงศ์พรหม. (ม.ป.ป.) กรุงเทพฯธุรกิจ, สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2556,

จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637424>

พัชนี วิทยาภรณ์. “สรุปการอภิปราย กิจกรรม KM สำนักภาษาต่างประเทศ หัวข้อการสนับสนุนการเข้าสู่

ประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. ๒๐๑๕” วันจันทร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕

กระทรวงศึกษาธิการ. แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันของประเทศ (พ.ศ.2549 – 2553).

อินทรัชช พานิชกุล. โพสต์ทูเดย์ ข่าววิเคราะห์ ...วิกฤตการศึกษาไทย, สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2556,

จาก <http://www.posttoday.com/analysis/report/402500>

ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์. (1995). *Foreign Languages for Thailand : Why and How?*

Suranaree J. Sci. Technol. : 203-206

อดิศา เตียว และคณะ.(2547). *โครงการข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ*

ระดับอุดมศึกษาในภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Fahmongkolchai, A. (2011) . *Needs and problems in English listening and speaking skills of CIMB Thai Bank Tellers. Master’s Project, M.A. (Business English for International Communication)*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Soureshjani, K and Riahipour, P. (2012). Demotivating factors on English speaking skill: A study of EFL language learners and teachers’ attitudes. *World Applied Sciences Journal*, 17(3): 327-339.

Sursattayawong, O. (2006). *A survey of English speaking problems of nurses at Rajavithi Hospital (Master’s Degree)*. Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.

Tribolet, C. (2012). Using Cognitive Strategies to Improve English Speaking Skill and Self-confidence. *American Journal of Education Sciences*. 2(3): 36-40.

Wannakorn Matthuchad. (2012). *Stamford Journal*. Vol.4 No.2 . June 2012 – December 2012 .Stamford International University. ISSN 1906-1838